

PUNTS DE CLARIFICACIÓ. NASCUTS AQUÍ I VINGUTS D'ALLÀ

Ja està. Era inevitable. Ha començat la demagògia política encaminada a captar el vot de l'immigrat. Al preu que sigui. Tot és poc quan es tracta d'ambicions polítiques. Servitud de la democràcia (que encara no tenim).

Quan vaig sortir d'Espanya l'any 36 jo era un infant. Iniciava la meua vida d'emigrat, o de refugiat polític, o de desarrelat, com us agradi més. El català esdevingué per a mi una llengua que no s'aprenia, que s'escrivia poc i gairebé no es llegia. El castellà era moda. No tant per coacció com perquè a l'Amèrica del Sud el problema ni es plantejava. Però, aquest problema, ni em sorprengué. El meu pare havia estat catedràtic de cirurgia a Salamanca anys i anys i la meua primera infància transcorregué per aquelles terres. L'ambient de casa meua absorbí —sense renúncies— amb plena curiositat intel·lectual, amb una admiració sincera i una cordial amistat, la cultura i l'obra de Castella. Allò del castellà a Amèrica no em fou nou ni penós. És clar que, per molt bé que em trobés a Amèrica, sempre vaig tenir el desig de tornar a casa. Els immigrants no saben pas com sóc capaç de comprendre'ls en aquest punt. Ja a Catalunya, vaig escriure i parlar públicament en català tan bon punt em va ser possible. Abans i tot. Però mai no he deixat d'escriure en castellà. Això no sempre agrada als catalans puristes. Però a mi sí. D'altra banda, he dit cinquanta mil vegades que no sóc pas separatista, darrerament en uns articles publicats no

fa gaire a la premsa de Madrid i Barcelona amb el títol «La cuestión catalana». Allí afirmo que els catalans volem contribuir a fer una Espanya comuna que pugui ésser l'Espanya de tots plegats.

I consti que no dic pas tot això amb els ulls posats en el vot immigrat. —El mot no m'agrada, però és clar.— Ni pensar-hi. Preneu-ne nota, si us plau. Em quedaria sense cap altre vot que el meu i no renegaria de la nació catalana. Si explico tot això és perquè resti clar que no tinc cap complex enfront del poble castellà ni enfront de cap altre poble o ciutadà de les terres hispàniques. Al contrari: simpatitzo d'una manera natural, amb una simpatia ancorada en la meva infància i en la meva joventut, amb tots ells en general. Ara desitjo d'establir uns punts de clarificació que permetin de contribuir a una Catalunya de tots.

1. La via de la confrontació i de l'antagonisme és la pitjor solució de totes. No oblidem que l'Ulster va quedar arrasat per un riu de sang i de violència que mantenen uns quants desesperats comptant amb la simpatia (i el temor) d'unes poblacions fanatitzades i aterrides per part interessada, que operen des de la separació religiosa inicial que les situa d'entrada en bàndols oposats. Seria massa fàcil, distanciat per la llengua i la personalitat col·lectiva, iniciar aquí, a casa, un caos de terror que assoliria les llars catalanes —els immigrants i tot— i arruïnaria Espanya. I no oblidem que a l'Ulster l'odi primari divideix els treballadors mateixos, que s'han autoclassificat no pas segons llur fraternitat de classe, sinó d'acord amb els seus rancors de religió, de raça i de nacionalitat. Ningú no té dret a iniciar aquest camí ni a induir ningú a emprendre'l.

2. No té sentit de dir —o d'insinuar, almenys— que Catalunya és obra de la burgesia i que la cultura catalana és la cultura de la burgesia. Vet aquí un eslògan passat de moda, que no encaixa en els fets i que es fonamenta en

l'estimació simplista que si els immigrants parlen castellà i en llur majoria són treballadors manuals els faran creure fàcilment per aquesta línia d'argumentació que les coses catalanes els són enemigues perquè són de gent rica i poderosa. ¿Que potser ignoren, els qui ho diuen, que el poeta Verdaguer era un pobre plebeu del camp, sense ni un cèntim, i que no sabia ni on caure mort? ¿Potser també ignoren que Salvat-Papasseit —un altre gran poeta català— fou fill d'un fogoner de la Transatlàntica i fou treballador tota la vida fins que morí, jove i en la misèria? ¿Obliden, els qui així argumenten, que el castellà fou l'idioma del general Franco, de l'almirall Carrero Blanco, de les Cases d'Àustria i de Borbó i de tants prepotents com hi ha hagut a Espanya? No generalitzem i no simplifiquem.

3. La immigració, Catalunya no l'ha pas demanada. Catalunya l'ha aprofitada econòmicament en benefici d'uns i altres, d'immigrants i nadius, sabent i tot, aquests darrers, que la immigració, juntament amb els seus avantatges econòmics, comportava greus problemes culturals i d'identitat nacional. Sigui com sigui, el tràgic transvasament i desarrelament de milions d'espanyols es produeix en plena vigència de l'Estat més unitari i centralitzat que mai hagi conegut la història d'Espanya. I aquest Estat, de Madrid estant, ha fomentat la immigració desordenada de centenars de milers de persones a Catalunya perquè així convenia als interessos econòmics que representava. Però també perquè tenia la impressió que d'aquesta manera sabotejava qualsevol intent de resurrecció catalanista que la dictadura no hauria esclafat. El caliu d'aquesta política injusta amb què s'ha abusat dels catalans i dels andalusos igualment, encara fumeja. I així veiem com neofranquistes i socialistes d'importació coincideixen a fer la cort a les Cases d'Andalusia perquè els facin costat en llurs ambicions polítiques a qualsevol preu. ¿Que potser no tenen prou memòria, els immigrants, per a recor-

dar qui foren els qui els van empènyer cap aquí? ¿Es deixaran enlluernar per la demagògia i es tornaran a constituir instrument dòcil d'aquells qui els van expulsar de casa? ¿Que no ho veuen, que burocràcia centralista, oligarquies opressores, anticatalanisme i autoritarisme són el mateix? ¿Que no comprenen que ells no poden ésser centralistes a cap preu ni poden posar-se a les mateixes files ni defensar les mateixes coses que defensen els qui van ésser franquistes fins ahir a la tarda? Els seus enemics no són pas els demòcrates catalans. Els seus enemics són els reaccionaris camuflats que els fan la gara-gara per poder-los tornar a explotar més bé més endavant com si res no hagués canviat. El neolerrouisme, que aquests dies treu el cap pertot arreu, és l'actitud més xovinista, més irresponsable i menys decent de totes les que es poden prendre en la política espanyola.

4. Catalunya se sent solidària amb les altres nacions i regions de l'Estat espanyol. Ja he dit que no som pas separatistes. Jo crec, els meus amics creuen, que hem de donar a l'Estat espanyol una forma federal igual per a tots. No volem privilegis. Si parlem d'autonomia, és com un pas cap al federalisme, com una manera més eficaç i més democràtica d'administrar un Estat industrial modern. No seríem catalans i també ho demanaríem. El que passa és que aquesta fórmula constitucional, millor i més eficient, satisfaria també les aspiracions nacionalistes de Catalunya. Però això és a part i com a escreix. La nostra proposta pot ésser la de tot Espanya, perquè afavoreix tot Espanya.

Molt especialment ens sentim solidaris amb les zones pobres del país, que desitgem ajudar. Per ajudar volem dir que estem disposats a contribuir econòmicament, o com sigui, en la mesura de les nostres possibilitats, perquè els seus homes, tots, puguin trobar una feina digna sense haver d'abandonar el país d'origen. O perquè hi puguin tornar si ho desitgen. Demanem, això sí, que com-

prenguin els uns i els altres que desconfiem de Madrid —sigui quin sigui el sistema que hi imperi— a l'hora d'administrar aquest transvasament de fons. Al capdavall, el paorós desequilibri regional que ens angoixa és obra de Madrid, no pas de Barcelona.

5. D'altra banda, no crec que les coses siguin tan difícils. Personalment, jo desitjaria que els nous catalans es fonguessin amb els antics en una simbiosi plena i total, fins a crear entre tots una Catalunya millor, basada en una societat catalana sense distinguos. El règim franquista, que ens ha garrotat tots, catalans i andalusos, ha procurat d'evitar aquesta fusió fraternal. Ara caldrà tacte, caldrà temps. Però és aquesta la feina a fer. No resisteixo a la temptació de recordar una cosa que vaig escriure a «La Vanguardia» el 24 de novembre passat, bastant abans, doncs, de l'actual erupció de la verola neolerrouista.

«El que importa és que tots, autòctons i immigrants, estiguem en igualtat de condicions. Ningú no ha d'ésser un privilegiat o un element humà parcial en relació amb Catalunya que prevalgui sobre el tot per un camí que no sigui el de la sedimentació històrica voluntària.»

Ara: ningú no demana pas que els nouvinguts perdin ni llur cultura, ni llur nacionalitat, ni llur manera de ser. Sobretot si pensen tornar a la terra natal. Els oferim d'ésser el mateix que nosaltres. Més no podem. Però l'acceptació no és obligatòria. De tota manera, el qui pensi tornar-se'n no ha de participar des de Catalunya en la política d'Estat, però sí en l'estrictament catalana que es refereixi a les condicions concretes i materials de vida a nivell municipal. El que cal tanmateix és assentar les bases de la convivència.

En el meu article em referia, després, al fet que el criteri d'igualtat *entre tots* els catalans s'havia de produir també en el pla polític i en el camp econòmic. En el primer, esperem accedir a la democràcia. Tots igualment. En

el segon, les oportunitats són les mateixes per a tothom i les explotacions tampoc no distingeixen entre nous catalans i nadius. Allò que hagi de millorar millorarà igualment per a tots. (Si algun immigrant no pot accedir a un càrrec determinat serà per un dèficit cultural i tècnic que porta des del seu país d'origen i del qual no pot ésser culpada la societat catalana.) I acabava dient: «En un clima de llibertat per a tothom... i amb aquesta política, Catalunya serà possible durant uns quants anys almenys. I en aquest espai de temps Catalunya esdevindrà, més que ara, la Catalunya d'uns i altres. Després, ja ho veurem». Ara com ara, no desitjo d'afegir-hi res més.

27 març 1977